

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 13961-2026

Medewerker	:	Annietha Tigchelaar
Team	:	Ruimte & Samenleving
Datum	:	14 april 2026
Portefeuillehouders	:	wethouder Herman Engberink en Marcel Blind

<p>BIJLAGEN: Beleidsregel leefgeld ontheemden Oekraïne:</p>
<p>AFSTEMMING MET ☒ team Bedrijfsvoering ☒ team Communicatie en Ondersteuning ☒ Geen actieve communicatie ☒ anders, nl. team Werk, Inkomen en Zorg, team vluchtelingen gemeente Deventer en gemeente Raalte</p>
<p>☒ Openbaar ☐ Vertrouwelijk</p>
<p>ONDERWERP Beleidsregel leefgeld ontheemden Oekraïne</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

De 'Beleidsregel leefgeld ontheemden Oekraïne gemeente Olst-Wijhe' vast te stellen.

SAMENVATTING

Het college heeft de Beleidsregel leefgeld ontheemden Oekraïne vastgesteld. Hiermee is bepaald hoe in de gemeente Olst-Wijhe het leefgeld wordt toegekend, aangevuld of ingetrokken, inclusief de nieuwe mogelijkheid om het leefgeld naar rato te berekenen wanneer er inkomsten zijn. Ontheemden moeten minimaal 115% van het leefgeld behouden. De beleidsregel biedt een eenduidig uitvoeringskader voor aanvragen van leefgeld, vergoeding van buitengewone kosten en de inlichtingenplicht.

Door wijziging van de landelijke Regeling opvang ontheemden Oekraïne per 1 oktober 2025 is het mogelijk gemaakt om leefgeld naar rato te berekenen. Omdat het systeem en de uitvoering destijds nog niet waren ingericht, ontvingen bewoners met inkomsten onder de 115%-norm tijdelijk het volledige leefgeld. Deze situatie wordt met de nieuwe beleidsregel beëindigd. De beleidsregel draagt bij aan normalisering en sluit aan bij landelijke ontwikkelingen richting een duurzaam en uitlegbaar voorzieningenstelsel. De regeling treedt in werking op 1 mei 2026.

AANLEIDING

Per 1 oktober 2025 is de Regeling opvang ontheemden Oekraïne gewijzigd. Sindsdien geldt landelijk het uitgangspunt dat leefgeld naar rato berekend kan worden wanneer ontheemden inkomsten verwerven. Het doel hiervan is dat inkomsten onder de 115%-grens van het leefgeld niet volledig worden verrekend, maar dat het leefgeld proportioneel wordt aangevuld.

Op dat moment waren het systeem en het uitvoeringsproces binnen de gemeente Olst-Wijhe nog niet ingericht om deze naar-rato-berekening te kunnen toepassen. Om te voorkomen dat ontheemden hierdoor benadeeld zouden worden, is gekozen voor een tijdelijke tussenoplossing waarbij ontheemden met inkomsten onder de 115%-norm volledige leefgeldnorm ontvingen.

Deze tijdelijke situatie is niet langer wenselijk, omdat deze:

- niet aansluit bij landelijke uitvoeringskaders;
- niet gelijk is aan de systematiek van de Participatiewet;
- leidt tot verschillen tussen ontheemden;
- niet past binnen de landelijke beweging richting normalisering.

BEOOGD RESULTAAT

Met vaststelling van de beleidsregel wordt bereikt dat:

- er een duidelijk, juridisch houdbaar kader is voor het verstrekken van leefgeld en buitengewone kosten;
- de uitvoering uniform en controleerbaar wordt ingericht;
- ontheemden weten welke rechten en plichten zij hebben (zoals de inlichtingenplicht);
- er eenduidige besluitvorming plaatsvindt over toekenning, beëindiging en terugvordering van leefgeld;
- de beleidsregel vanaf mei 2026 toepasbaar is en aansluit op landelijke voorschriften.

KADER

De beleidsregel past binnen de kaders van:

- Algemene wet bestuursrecht
- Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne
- Regeling opvang ontheemden Oekraïne

De wijziging van 1 oktober 2025 introduceerde expliciet de mogelijkheid om leefgeld naar rato te berekenen. De gemeente volgt hiermee de landelijke handreiking, die aangeeft dat inkomen onder de 115%-grens proportioneel moet worden verwerkt. Deze systematiek sluit beter aan bij de Participatiewet en bij de beweging richting normalisering, zoals benoemd in de Verzamelbrief opvang Oekraïne.

Het Rijk onderzoekt daarnaast of ontheemden vanaf maart 2027 een driejarige tijdelijke verblijfsvergunning kunnen krijgen. Daarbij wordt eveneens gestreefd naar meer normalisering door voorzieningen zoveel mogelijk te laten aansluiten bij andere inwoners. De beleidsregel sluit aan bij deze landelijke koers.

ARGUMENTEN VOOR

1.1 Het zorgt voor gelijke behandeling

De naar rato-berekening ligt meer in lijn met de uitvoering van de Participatiewet in het sociaal domein. Dit is voorlopemd op de voorgestelde lijn van het rijk om voorzieningen 'zoveel mogelijk in lijn te brengen met dat van andere inwoners' en draagt bij aan de verdere afbouw van crisis-specifieke regelingen.

1.2 Het sluit aan bij landelijke ontwikkeling en normalisering

De beleidsregel volgt landelijke richtlijnen en sluit aan bij de beweging naar een duurzaam en uitlegbaar voorzieningenstelsel.

1.3 Betere aansluiting bij Participatiewet-systematiek

De proportionele berekening ligt in lijn met de manier waarop inkomen wordt verrekend in de Participatiewet.

ARGUMENT TEGEN

Er zijn geen zwaarwegende argumenten tegen vaststelling van deze beleidsregel. Het ontbreken van een beleidsregel zou juist tot onduidelijkheid, rechtsongelijkheid en financiële risico's kunnen leiden.

RISICO'S

Financiële risico's: Het risico op terugvorderingen wordt beperkt doordat de beleidsregel een duidelijke inlichtingenplicht vastlegt.

Juridisch risico: Zonder beleidsregel kan de gemeente minder goed motiveren waarom een besluit is genomen. Met deze beleidsregel wordt dit afgevangen.

Communicatief risico: Verwachtingen bij ontheemden moeten goed gemanaged worden. Met het informeren van betrokkenen wordt dit ondervangen.

FINANCIËN

De uitvoering van het leefgeld valt onder de landelijke bekostigingsregeling voor opvang van ontheemden. Er zijn geen aanvullende financiële middelen nodig buiten reeds bestaande budgetten. Eventuele terugvorderingen worden verwerkt in de reguliere financiële administratie en verloopt voor de gemeente budgetneutraal.

DUURZAAMHEID

N.v.t.

PARTICIPATIE

Geen participatie vereist. Afstemming vond plaats met team vluchtelingen van gemeenten Raalte en Deventer vanwege de samenwerking in DOWR-verband bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

COMMUNICATIE

Er is geen actieve communicatie voorzien. Gezien de specifieke belanghebbenden van deze beleidsregel worden Oekraïense ontheemden via de locatieleiders geïnformeerd.

PLANNING EN UITVOERING

1. Vaststelling beleidsregel door college: april 2026
2. Inwerkingtreding: 1 mei 2026
3. Uitvoering: team Werk, Inkomen en Zorg in samenwerking met locatiemanagers van de opvanglocaties